

შავი ზღვის სამართაშორისო საერთაშორისო სტადუსი

კაროლ კარსკი

იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი,
ორდინალური პროფესორი, საერთაშორისო საჯარო
სამართლის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი,
ვარშავის უნივერსიტეტი

ელ-ფოსტა: k.karski@wpia.uw.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0757-6283>

ტომამ კამინსკი

იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი,
არაჩვეულებრივი პროფესორი, საერთაშორისო
საჯარო სამართლის დეპარტამენტი,
ვარშავის უნივერსიტეტი

ელ-ფოსტა: t.kaminski@wpia.uw.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8595-0157>

აბსტრაქტი. შავი ზღვის სამართლებრივ მდგომარეობას საერთაშორისო სამართალში არეგულირებს საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლი და ზღვის სამართლის შესახებ მრავალმხრივი ხელშეკრულებები. მათგან ყველაზე მნიშვნელოვანია გაეროს საზღვაო სამართლის შესახებ კონვენცია, რომელიც 1982 წელს მონტეგო ბეიში დაიდო. თუმცა, ასევე გამოიყენება სხვა კონვენციები, როგორცაა 1958 წლის ჟენევის კონვენციები და 1936 წლის მონტრეს კონვენცია. ეს უკანასკნელი, ძირითადად, შავი ზღვის სრუტეების - ბოსფორისა და დარდანელის - გავლით გავლას ეხება, მაგრამ ასევე თურქეთს ანიჭებს გავლენას შავი ზღვის წყლებზე წვდომაზე. გაეროს საზღვაო სამართლის შესახებ კონვენციის დებულებების თანახმად, შავი ზღვა კლასიფიცირებულია, როგორც ნახევრად დახურულ ზღვა, სტატუსი, რომელიც სანაპირო სახელმწიფოებს აკისრებს ვალდებულებებს, ითანამშრომლონ, სხვა საკითხებთან ერთად, ცოცხალი რესურსების მართვასა და გარემოს დაცვაში. სანაპირო სახელმწიფოებს ასევე შეუძლიათ ისარგებლონ გეოგრაფიულად არახელსაყრელი სახელმწიფოებისთვის მინიჭებული უფლებებით. ავტორები აანალიზებენ შესაბამისი ტერიტორიის სტატუსის განმსაზღვრელ სამართლებრივ დებულებებს, ხაზს უსვამენ თურქეთის განსაკუთრებულ უფლებებს, როგორც სახელმწიფოს, რომელიც გავლენას ახდენს შავ ზღვაზე წვდომაზე, საზღვაო ზონების დელიმიტაციასთან დაკავშირებულ დავებს და რეგიონის წინაშე არსებული გამოწვევების მოსაგვარებლად საერთაშორისო თანამშრომლობის აუცილებლობას.

საკვანძო სიტყვები: შავი ზღვა, ზღვის კანონი, გაეროს კონვენცია ზღვის შესახებ, მონტრეს კონვენცია, კონტუნეტური შელფი, ნახევრად-ჩაკეტილი ზღვები, გეოგრაფიულად არაპრივილეგირებული ქვეყნები.